

XVII.

EÖTVÖS KONFERENCIA

PROGRAM- ÉS ABSZTRAKTFÜZET

EÖTVÖS JÓZSEF COLLEGIUM

2016. ÁPRILIS 22-24.

A KONFERENCIA PROGRAMJA

Április 22. péntek

A szekció

B szekció

9:00-9:15 A konferencia megnyitója

9:15-10:45 Klasszika-filológia szekció

9:15-10:55 Matematika – Fizika – Informatika
szekció

11:00-12:30 Művészettörténet szekció

11:10-12:10 Geopolitika szekció

12:30-13:15 *Ebédszünet*

13:15-14:15 Plenáris előadás: Összeszküvés-elméletek, kontrafaktualitás, plauzibilitás
dr. Marton Péter, egyetemi adjunktus, Budapesti Corvinus Egyetem

14:30-17:45 Társadalomtudomány szekció

14:30-16:30 Nyelvtudomány szekció
(I. alszekció)

18:30-20:00 Orientalisztika szekció

16:45-19:30 Nyelvtudomány szekció
(II. alszekció)

Április 24. szombat

A szekció

B szekció

9:00-12:00 Biológia – Kémia szekció (Kémia
alszekció)

9:00-10:30 Színháztudomány szekció

10:45-11:45 Irodalomelmélet szekció

12:00-13:00 *Ebédszünet*

13:00-14:00 Kerekasztal-beszélgetés: Tehetséggondozás a közoktatásban

14:15-17:50 Biológia – Kémia szekció
(Biológia alszekció)

14:15-15:15 Tudóstanár-képzés a Collegiumban
szekció

15:30-16:00 Modern nyelvek irodalma (Olasz
alszekció)

16:10-17:10 Modern nyelvek irodalma
(Anglisztika alszekció)

18:00-19:00 Földrajz – Földtudomány szekció
(Földrajz alszekció)

17:20-18:20 Modern nyelvek irodalma
(Skandinavisztika alszekció)

19:00-20:00 Földrajz – Földtudomány szekció
(Földtudomány alszekció)

18:30-19:30 Modern nyelvek irodalma
(Szlavisztika alszekció)

MAGYAR IRODALOM SZEKCIÓ**KLASSZIKUS ÉS RÉGI MAGYAR IRODALOM ALSZEKCIÓ***Szekcióvezető: Balogh Piroska, Főrköli Gábor***(„A” szekció, vasárnap 10:45-12:15)**

10:45-11:15	Hermann György: Irigység és ressentiment: a Tragédia egy lehetséges társadalomfilozófiai megközelítése
11:15-11:45	Pintér Kitti: Phaedrusi formulák és antik hagyomány a neolatin költészetben. Halápy Konstantin fabulái (Apologorum moralium libri VI. Elegiarum unicus)
11:45-12:15	Sebestyén Ádám: „Töröki dühösségek” – Bornemisza Péter Foliopostillájának törökképe

*12:15-13:15 Ebédszünet***MAGYAR IRODALOM SZEKCIÓ****MODERN ÉS KORTÁRS MAGYAR IRODALOM ALSZEKCIÓ***Szekcióvezető: Bartal Mária***(„A” szekció, vasárnap 13:15-15:15)**

13:15-13:45	Branczeiz Anna: Látványra írt történetek – Borbély Szilárd "A Testhez" című kötetének prózaverseiről
13:45-14:15	Mosa Diána: A névadás tétje Ottlik Géza prózájában
14:15-14:45	Fancsali Róbert: József Attila román versfordításai
14:45-15:15	Gagyi Miklós: „... az esszé az ideológiai kérdés volt” - Az Újhold-vita

TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ**II. ALSZEKCIÓ****(„B” szekció, vasárnap 13:15-17:30)**

13:15-13:45	Rácz Balázs Viktor: Gazdasági és társadalmi változások a huszti váruadalomhoz tartozó falvakban a XVIII. század második felében
13:45-14:15	Imre Júlia Magnólia: "Multikulti" egy 19. századi magyar fürdővárosban, avagy Balatonfüred, mint a társadalmi egyenjogúság egy lehetséges demonstrátora?
14:15-14:45	Erdős András Patrik: "Te sötétben bújkáló, rémhírterjesztő ellenforradalmár, reszkess!" Politikai bűncselekmények a Tanácsköztársaság idején
14:45-15:15	Kósa-Grimm András Kristóf: Károlyi Mihály megfigyelése és a lejárataására tett kísérletek a külföldi közvélemény előtt (1921-1926)

15:15-15:30 Szünet

15:30-16:00	Taschek Zoltán: Bethlen István belpolitikai témájú írásai a sajtóban 1935–1939 között
16:00-16:30	Máté Márk: Szélsőségek között: Bereczky Albert lelkeszi és egyházkormányzati tevékenysége
16:30-17:00	Veverka Tamás: A "Gumivasút" története
17:00-17:30	Somogyi Dániel: Az 1950. júniusi keletnémet-magyar egyezmények

megjelent hírek szűrése, az újfajta kommunikációs tereket és módokat egyre intenzívebben kihasználó propaganda elkülönítése, a hírek közötti válogatás egyre nehezebbé vált, ezért megjelent az aktuális információkat összegző műfajok iránti igény, amelyek segítették az olvasót a „hirtenger áramlatai” közötti eligazodásban.

Ezen összefoglaló, információ-tezauráló nyomtatványok sorába tartozik Boethius munkája, amely a XVII. század végének tendenciáiba igazodván összegezi korának eseményeit, emellett számos politikai, diplomáciai, gazdasági, történelmi és földrajzi kiegészítő adatot tartalmaz. A szerző összetettségben és egységben kezeli az aktuális híreket és az általános ismerteteket, így a sorozat egyfajta kompilációként, egyfajta Textwunderkammerként, más szempontból történetírói munkaként is értelmezhető.

A Kriegs-Helms alapján egy adott esemény kiemelésével a Német-római Birodalom nyilvánosságának működése ragadható meg: a rölapok, rőpiratok, újsághírek, propaganda-nyomtatványok, pamfletek változatainak végigkövetése, illetve az ezeket megőrző könyvsorozat vizsgálata által. Buda ostroma Európa-szerte jelentős visszhangot váltott ki, a könyvsorozatban az 1686-ban először megjelent második kötet jó része, valamint az első kötet 1688-as, második kiadásához mellékelt függelék is ezen témakörrel foglalkozik, többféle forrás alapján, egy délnémet polgár szemszögéből. A szöveget felépítő nyomtatásban megjelent hírek, hadinaplók, és egy budai lakos kihallgatási jegyzőkönyve alapján az események mellett a város története, földrajzi leírása, a szövetségesek konfliktusai, a hatalmi egyensúly változása, és a győzelmet követő ünnepek pompája is megragadható.

13:15-13:45

Rác Balázs Viktor (ELTE BTK, Eötvös József Collegium)

Gazdasági és társadalmi változások a huszti váruradalomhoz tartozó falvakban a XVII. század második felében

Kulcsszavak: uradalmi gazdálkodás, állatállomány változása, census et servitia

A XVII. század végének gazdaság- és társadalomtörténete a magyar történelem rendkívül érdekes és sokszínű kérdésköre, amely az utóbbi évtizedekben csak kevés figyelmet kapott a szakirodalomban. Ahhoz, hogy a nagyobb folyamatok mélyére tekintve bepillantást nyerjünk a komoly változásokat hozó XVII. század végi időszak átlagemberének mindennapjaiba, jó lehetőséget nyújtanak a máramarosi falvakra vonatkozóan a jelzett korszakból fennmaradt összeírások.

A Máramaros vármegyei Huszt vára – és ezáltal az uradalomhoz tartozó falvak – többször gazdát cseréltek a XVII. század folyamán, illetve többször érte őket külső támadás. A települések lakossága a sokszor változó politikai-hatalmi helyzethez alkalmazkodva arra kényszerült, hogy a jobbágyi szolgálat mellett sajátos foglalkozási ágakat válasszon, vagy a kereskedelembe bekapcsolódva teremtsen meg a megélhetéséhez szükséges körülményeket, javakat. Az előadásban huszti váruradalomhoz tartozó falvak társadalmi összetételének, gazdálkodásának, gazdasági mozgásterének változásait egyfajta mikrotörténeti megközelítésben igyekszem vizsgálni, ezzel bemutatva a korszak sajátosságait. Az előadás elsődlegesen levéltári forrásokra támaszkodik, ezeken belül is a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában, az Urbaria et Conscriptioes gyűjteményben található, a XVII. század második feléből fennmaradt (1671, 1673, 1675, 1684) urbáriumokra. A felhasznált források nagyobb részben magyar, kisebb részben latin nyelvűek. Az összeírások az állatállomány és a lakosságszám változása mellett a lakosok foglalkozására, illetve az adott település kollektív kötelezettségeire vonatkozó adatokat is tartalmaznak. A vizsgálódás központjában öt falu áll: Iza, Bustyaháza, Száldobos, Talaborfalva és Dulfalva. Ezek közül Iza esik a legközelebb a huszti várhoz, míg a többi valamivel távolabb helyezkedik el. Nem véletlen, hogy Izán jelent meg nagyobb számban a várnak iparossággal szolgáló népesség, míg a többiben a mezőgazdasági szektor dominált. Ami az etnikai szempontot illeti, bár már a XIX. században „oroszfalu”-ként hivatkoznak rájuk, a XVII. század végén még jelentős számú magyar lakosság élt a településen. Erre a nagyszámú magyar eredetű családnevekből lehet következtetni. A ruszin lakosság beszívargásának bizonyítéka például a mindegyik faluban feltűnő „Oroszföldi” név.

A jelen előadás témáját adó máramarosi falvak kifejezetten érintettek voltak a kor gazdasági, politikai változásaiban, amelyek nem csekély következményekkel jártak etnikai téren is, így kiválóan szemléltethetik ezeket a változásokat a hétköznapi emberek és a mindennapi élet szintjén.